

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://www.muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/rys-historyczny/po-1991/24106,Niezalezny-Samorzadowy-Zwiazek-Zawodowy-Funkcjonariuszy-Strazy-Granicznej.html>
06.05.2025, 19:17

Niezależny Samorządowy Związek Zawodowy Funkcjonariuszy Straży Granicznej

Działalności Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Straży Granicznej można scharakteryzować jako „(...) obrona praw, godności, interesów funkcjonariuszy oraz emerytów i rencistów Straży Granicznej i Wojsk Ochrony Pogranicza”^[1].

W swoim powyborczym wystąpieniu skierowanym do członków NSZZ FSG Mariusz Tyl – Przewodniczący KKW NSZZ FSG w dniu 22 czerwca 2009 roku napisał:

„Z okazji wyboru na stanowisko Przewodniczącego, w imieniu własnym oraz nowo wybranych władz Związku chciałbym Państwu serdecznie podziękować za gratulacje i wyrazy życzliwości. Wybór ten jest dowodem ogromnego zaufania jakim obdarzyli Państwo moją osobę oraz pozostałych przedstawicieli władz Związku. To także wielka odpowiedzialność oraz wyzwanie do wielu nowych zadań i powinności. W tym szczególnym dniu proszę o współpracę, o wspólne działania nas wszystkich dla dobra Związku, o życzliwą i konstruktywną krytykę. Tylko wspólne działania skonsolidowanego, silnego i mówiącego jednym głosem Związku pozwolą nam sprostać wyzwaniom jakie stawiają przed nami współczesne czasy. Budzący wiele emocji i kontrowersji proces reorganizacji naszej formacji, zmiana ustawy emerytalnej oraz warunków służby to nasze pierwszoplanowe cele. Jestem głęboko przekonany, że swoim działaniem i postępowaniem nie zawiodę pokładanych we mnie i Związku nadziei”^[2].

W dniu 26 marca 1991 roku Sąd Wojewódzki w Warszawie postanowieniem VII NSREJ Z Z PZ 23/91 dokonał wpisu Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Funkcjonariuszy Straży Granicznej do rejestru związków zawodowych działających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Był to efekt decyzji jakie zapadły podczas Zjazdu Założycielskiego NSZZ FSG, który odbył się w dniu 1 lutego 1991 roku. W trakcie zjazdu postanowiono także uchwalić statut Związku, przyjąć uchwałę o powołaniu związku zawodowego i odwołać Radę Naczelną NRZZ WOP, a jej funkcję do czasu zorganizowania I Krajowego Zjazdu Delegatów powierzyć Komitetowi Założycielskiemu Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Funkcjonariuszy Straży Granicznej. Pierwszy Zjazd Delegatów Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego, podczas którego pierwszym Przewodniczącym NSZZ FSG został wybrany mjr mgr Zbigniew Chowaniec został przeprowadzony w dniu 29 czerwca 1991 roku w Warszawie^[3].

W początkowym okresie nowo wybrane władze NSZZ FSG skupiły się na tworzeniu struktur terenowych i aktywnym opiniowaniu aktów prawnych. Podejmowano skuteczne interwencje

w parlamencie i w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych przeciwko zapowiedziom zwolnień zbiorowych w wyniku restrukturyzacji, prawa do mieszkań, likwidacji służby zdrowia, czy też przekonań oraz przeszłości politycznej. „Przyjęto zasadę, że musimy bronić funkcjonariuszy w sprawach indywidualnych, gdy nie można tego załatwić w Oddziale (Ośrodku), i na tej niwie doprowadzono do zmiany kilkudziesięciu decyzji kadrowych, głównie w okresie kiedy Komendantem Głównym był Pan Wojcieszczuk. Hołdowano jednakże zasadzie, że nie broniono funkcjonariuszy, którzy swoim postępowaniem złamali prawo w sposób rażący bądź naruszyli poważnie zasady etyczne - moralne” [4]. Niewątpliwym sukcesem w działalności NSZZ FSG było uwzględnienie i przyjęcie przez Komendanta Głównego Straży Granicznej zaproponowanych przez zespół w składzie: Stanisław Mika, Wiesław Małaczyński, Wiesław Rusak i Ryszard Dziedziedzki zmian strukturalnych w Straży Granicznej. Natomiast kwestię dotyczącą czasu pracy i służby można uznać za niepowodzenie ówczesnych władz [5].

Lata 1994 - 1997 to okres drugiej kadencji, podczas której Przewodniczącym KKW NSZZ był ppłk mgr Mieczysław Piatek. Był to czas, kiedy zajmowano się bieżącymi sprawami wynikającymi z funkcjonowania Związku i Straży Granicznej oraz realizacją uchwał podjętych na III Krajowym Zjeździe Delegatów NSZZ FSG. Przedstawiciele Związku skutecznie uczestniczyli w pracach komisji sejmowych nad zmianami ustaw i aktów prawnych w zakresie: ustawy o Straży Granicznej znowelizowanej w dniu 23 sierpnia 1996 roku, ustawy emerytalnej dla służb mundurowych resortu MSW i SW, ustawy o kształtowaniu środków budżetowych, ustawy o zabezpieczeniu socjalnym i ustawy o ubezpieczeniach społecznych. Niewątpliwym sukcesem ówczesnych działaczy było doprowadzenie do wyłączenia służb mundurowych z ogólnych zasad kształtowania środków na płace w sferze budżetowej oraz wypracowanie zmodyfikowanego kształtu statutu NSZZ FSG [6].

W czerwcu 1997r. na zjeździe w Koszalinie nowym Przewodniczącym KKW NSZZ FSG został wybrany kmdr por. mgr inż. Wiesław Świątecki. W trakcie III kadencji podjęto szereg działań między innymi w zakresie: przywrócenie tzw. ryczałtu dewizowego, dokonania zmian w ustawie o SG w sprawie ilości dni urlopu wypoczynkowego, powołania Towarzystwa Budownictwa Społecznego Straży Granicznej, powołania Branżowej Kasy Chorych, terminowego wypłacania należnych świadczeń funkcjonariuszom SG czy też złożono w Sejmie społeczny projekt zmian w ustawie emerytalnej służb mundurowych zakładający nie płacową lecz cenową waloryzację rent i emerytur. „Nie zmierzono się jednakże - pisał A. Jurkiewicz - z problematyką nadgodzin oraz ochroną prawną funkcjonariusza i odłożono te tematy na przyszłość. Niewątpliwym osiągnięciem III kadencji była kwestia wypracowywania w porozumieniu z ministrem SW i A Markiem Biernackim tzw. motywacyjnego systemu płac” [7].

W trakcie przeprowadzonego w dniach 19 - 21 czerwca 2001 roku w Gdańsku V Zjazdu Delegatów NSZZ FSG nowym Przewodniczącym KKW wybrano mjr. mgr. Jacka Zakrzewskiego, który tę funkcję pełnił do czerwca 2009 roku. W tym czasie w Polsce miały miejsce wydarzenia niezmiernie ważne z punktu widzenia historii państwa i formacji. Tak

wspomina ten czas ppłk mgr Jacek Zakrzewski w swoim wystąpieniu związanym z zakończeniem sprawowania funkcji Przewodniczącego. „Rzeczpospolita Polska – pisał J. Zakrzewski – weszła w skład Unii Europejskiej oraz Konwencji Wykonawczej Schengen, co niosło za sobą znaczną transformację strukturalną i zadaniową. Przyszło nam się zmierzyć z problematyką dotyczącą zmian legislacyjnych w ustawie o Straży Granicznej oraz procesem restrukturyzacji naszej formacji, co dla związku zawodowego funkcjonariuszy było zadaniem pełnym wyzwań. Wieloletnia praca w Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ Funkcjonariuszy Straży Granicznej była dla mnie lekcją życia. Zdobyte tutaj doświadczenie pozostanie bezcenne. [...] Dziękuję za okazaną pomoc i zyczliwość. Cieszę się, że związek stał się realnym partnerem współtworzącym kształt formacji oraz warunki pełnienia służby...” [8].

W trakcie tego okresu na wniosek organizacji związkowych z Zarządu Oddziałowego w Lubaniu, Raciborzu, Nowym Sączu, Kętrzynie i Chełmie zwołano w dniach 24 - 25 kwietnia 2003 roku w Ustroniu Nadzwyczajny Zjazd Delegatów NSZZ FSG. Genezą takiej decyzji było niezadowolenie z braku rejestracji Statutu w Sądzie Rejonowym oraz dokonania wpisu związku do Krajowego Rejestru Sądowego. Podczas tego zjazdu doszło do niecodziennej sytuacji, gdy inicjatorzy jego zwołania –oprócz ZO z Chełma - opuścili salę obrad i nie uczestniczyli w jego dalszej części, gdy wybierano między innymi nowy skład 11 osobowego prezydium.

Pracy V Kadencji KKW NSZZ FSG towarzyszyły niekorzystne warunki do prowadzenia działalności związkowej spowodowane pogarszającym się stanem finansów państwa. Informacja z 2001 roku o powstałej dziurze budżetowej spowodowała, że oszczędności zaczęto poszukiwać w blokadzie środków finansowych na świadczenia socjalne funkcjonariuszy. Konsekwencją takiego działania było wejście z Komendantem Głównym SG w spór zbiorowy, który zakończył się wypłaceniem wszystkich zablokowanych świadczeń. Pomimo niesprzyjających warunków podjęto działania mające na celu uzyskanie środków finansowych na wzrost uposażeń dla funkcjonariuszy SG, rozwiązywania problemu nadgodzin oraz kontynuacji prac nad motywacyjnym systemem płac w SG. Dzięki interwencji związku zachowano funkcjonariuszom grupy uposażenia na podstawie art. 107 ust. 2 ustawy o SG, które zajmowali przed reorganizacją. Niewątpliwym sukcesem działaczy V kadencji było spowodowanie przyjęcia w dniu 23.01.2004r. przez Sejm RP poprawki Senatu RP nr 48 do budżetu państwa w sprawie przesunięcia 50 mln z oszczędności z obsługi zadłużenia na płace w Policji, SG i PSP. Przyjęcie poprawki senatu RP spowodowało, że w dniu 16.09.2004r. Minister Finansów przekazał środki finansowe na wzrost uposażeń funkcjonariuszy od 1 października 2004r. ze skutkami przechodzącymi na 2005r. Był to wielki sukces związków zawodowych [9].

Kolejnym aspektem działań związku V kadencji były prace nad rozporządzeniem MSWIA w sprawie uposażeń funkcjonariuszy SG. W wyniku wypracowanego kompromisu funkcjonariusze uzyskali wzrost wynagrodzenia w grupach 01-10 oraz przejście funkcjonariuszy w służbie stałej z II do I kategorii uposażenia plus 3% podwyżki inflacyjnej. Ważną inicjatywą było podjęcie działań w sferze oddawania nadgodzin liczonych od 1995r.

oraz zmian w rozporządzeniu MSWiA w sprawie rozkładu czasu służby. „W zmianach do Ustawy o SG wywalczyliśmy – pisał A. Jurkiewicz – korzystne zapisy dla funkcjonariuszy SG, takie jak: zmiana zapisu art. 124 dotyczącego zasiłku pogrzebowego, wypłata ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany czas służby, od momentu wejścia w życie ustawy, możliwość ponownego po 6-ciu miesiącach delegowania funkcjonariusza dopiero po 2-ech latach od jego zakończenia oraz zwrotu kosztów przez SG poniesionych przez funkcjonariusza na adwokata w przypadku jego uniewinnienia” [10].

Sytuacja polityczno - gospodarcza ostatnich pięciu lat w Polsce spowodowała, że NSZZ FSG zmuszony został do zmierzenia się z problemem prac nad ustawą emerytalną służb mundurowych, ograniczeniami środków budżetowych przeznaczonych na działalność Straży Granicznej oraz kwestią reorganizacji naszej formacji. Związek stanął przed dokonaniem trudnego wyboru, jak skutecznie zadbać o interesy funkcjonariuszy SG w sytuacji ciągłych ograniczeń finansowych, których konsekwencją było poszukiwanie oszczędności na wydatki rzeczowe i inwestycyjne. Niejednokrotnie musiał dementować nieprawdziwe informacje dotyczące zmian w ustawie emerytalnej oraz likwidacji uprawnień z tytułu pełnienia służby w bezpośredniej ochronie granicy państwowej.

W tak niekorzystnej atmosferze podjęto szereg inicjatyw mających na celu poprawę i jakość pełnienia służby. Przykładem realizacji statutowych zadań jest pisemne wystąpienia Przewodniczącego KKW NSZZ FSG do Marszałka Sejmu RP Grzegorza Schetyny w dniu 13.10.2010r., w sprawie wniosku o zmianę w projekcie budżetu na 2011r. w części Straż Graniczna oraz pismo skierowane w dniu 15 września 2010 roku do Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska, w którym zostały przedstawione problemy funkcjonariuszy SG.

„Po raz kolejny alarmujemy o tragicznej sytuacji finansowej Straży Granicznej i jej funkcjonariuszy. Wielokrotne wystąpienia NSZZ FSG w powyższej sprawie sprowadzały się jedynie do pisemnych informacji podległych Panu urzędników, którzy w wymijający sposób odpowiadali na nasze problemy. Brak środków finansowych w tegorocznym budżecie Straży Granicznej w wysokości około 41 mln zł, niewypłacenie świadczeń „dopłaty do wypoczynku”, opieszałość organów przy zmianie rozporządzenia MSWiA w sprawie świadczeń socjalnych, zapowiedzi wstrzymania wypłaty pozostałych świadczeń przysługujących funkcjonariuszom SG, ograniczenie do minimum możliwości wynagradzania funkcjonariuszy za wzorowe wypełnianie obowiązków służbowych, brak w projekcie budżetu na 2011 rok waloryzacji uposażeń i zamrożenia ich na kolejne lata, brak awansowania funkcjonariuszy na poszczególne grupy zaszerogowania pomimo posiadania odpowiednich kwalifikacji ciągle groźba alokacji, ogólnie brak motywacji i perspektyw – oto faktyczny obraz naszej formacji i sytuacji jej funkcjonariuszy. [...] Panie Premierze jest to ostatni czas aby przystąpić do działania i podjąć decyzje, które to zmienią” [11].

Kolejnym charakterystycznym elementem działania NSZZ FSG w ostatnim czasie było zaangażowanie się w ochronę miejsc pracy. Przyjęta przez Sejm przez aklamację w dniu 20.12.2007 roku uchwała w sprawie wejścia Polski do strefy Schengen spowodowała, że Straż Graniczna kontynuowała proces reorganizacji. Układ z Schengen, który w nocy z 20

na 21 grudnia zniósł kontrolę na wewnętrznych granicach państw – sygnatariuszy dokumentu, spowodował, że dotychczasowy model funkcjonowania Straży Granicznej na granicy z Litwą, Czechami, Słowacją i Niemcami uległ zmianie. Kontrola graniczna przy tzw. „szlabanie” została zastąpiona poprzez nowe metody działania Straży Granicznej, które za zadanie mają skutecznie przeciwdziałać nielegalnej migracji, czy też zapewnić bezpieczeństwo na międzynarodowych szlakach komunikacyjnych.

Dostosowanie struktur Straży Granicznej do realizacji nowych zadań stało się wyzwaniem dla strony służbowej i związkowej. NSZZ FSG podczas prac nad procesem reorganizacji niezmiernie stał na stanowisku, że ma być to proces długofalowy, który nie będzie generował negatywnych skutków dla funkcjonariuszy SG. Stanowisko takie zostało wyrażone w komunikacie z dnia 27 listopada 2008 roku dotyczącym uwag NSZZ FSG do „Założeń wieloletniej koncepcji funkcjonowania Straży Granicznej na lata 2009 - 2015”. Ówczesny Przewodniczący NSZZ FSG Jacek Zakrzewski w piśmie skierowanym do Komendanta Głównego Straży Granicznej pisał: „(..) przesłane materiały wysłałem z nadzieją, że działania NSZZ FSG w kwestii reorganizacji nacechowane są argumentami merytorycznymi z intencją odpowiedzialności za przyszłość formacji i troską o wysoki poziom ochrony granic RP. Dowodem dobrych intencji Związku jest fakt, że na tą okoliczność NSZZ FSG zawiesił spór zbiorowy. Jako przedstawiciele samorządu zawodowego zawsze będziemy występować w interesach funkcjonariuszy formacji, a w szczególności dotyczących warunków pełnienia służby, kwestii socjalnych i płacowych i zachowania miejsc służby, bo jest to nasza powinność ustawowa i statutowa” [12].

Przyjęta przez stronę służbową strategia zatwierdzenia „Założeń wieloletniej koncepcji funkcjonowania Straży Granicznej na lata 2009 - 2015” oraz brak zgody na powołanie wspólnego zespołu do opracowania harmonogramy przekształceń spotkał się ze stanowczym sprzeciwem ze strony NSZZ FSG. W dniu 4 marca 2009r. uczestniczący w spotkaniu w Komendzie Głównej Straży Granicznej Wiceprzewodniczący NSZZ FSG Andrzej Jurkiewicz po zapoznaniu się z zatwierdzonymi przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji „Załozeniami wieloletniej koncepcji...” oraz ograniczeniami budżetowymi SG w 2009r. przedstawił stanowisko KKW NSZZ FSG, w którym fakt pomijania NSZZ FSG w procesie ostatecznych konsultacji, co do formy i kształtu przeprowadzonej reorganizacji nie mogą być dalej akceptowane przez Związek. Takie stanowisko wynikało z braku realizacji postanowień jakie zapadły podczas spotkania z dnia 8 października 2008r w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. W trakcie rozmów przedstawiciele związków zawodowych działających w resorcie MSWiA z wicepremierem Grzegorzem Schetyną porozumieili się w sprawie „Koncepcji funkcjonowania SG w latach 2009 - 2015”. Podczas tego spotkania strona związkowa zgodziła się, że w związku z wejściem Polski do strefy Schengen są konieczne zmiany „(..) ale pod warunkiem, że ma się to odbyć w sposób ewolucyjny a nie rewolucyjny. Ponadto NSZZ FSG wystąpił z wnioskiem do Pana Ministra o ograniczenie przyjęć do SG oraz ograniczenie biurokracji w przejściu do innych służb mundurowych” [13].

W dniu 12 maja 2009r. w Komendzie Głównej Straży Granicznej odbyło się posiedzenie

Komitetu Sterującego powołanego do opracowania harmonogramu przekształceń w SG i nadzorowania jego realizacji. Podczas spotkania przedstawiciele NSZZ FSG z reorganizowanych oddziałów z udziałem Pana Ministra Rapackiego oraz Komendanta Głównego SG padły zapewnienia ze strony służbowej, że wszyscy funkcjonariusze z reorganizowanych Oddziałów będą mieli zabezpieczone miejsca służby. Był to niewątpliwym sukcesem przedstawicieli NSZZ FSG, którzy przez cały czas dążyli do zapewnienia jak największej liczby miejsc, do pełnienia służby w likwidowanych oddziałach na granicy zachodniej oraz przeciwdziałaniu alokacji.

Kolejnym obszarem działań NSZZ FSG było podejmowanie inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie wprowadzenia niekorzystnych zmian do ustawy emerytalnej służb mundurowych oraz ograniczenia środków budżetowych dla tych służb. Kontynuowana jest współpraca z reprezentacją związków zawodowych służb mundurowych składających się z: ZG NSZZ Policjantów, ZG NSZZ Pracowników Pożarnictwa, KKW NSZZ Funkcjonariuszy Straży Granicznej, Związkiem Zawodowym Strażaków "Florian" i NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa, którzy w dniu 20 kwietnia 2006 roku podpisali porozumienie w sprawie utworzenia Federacji Związków Zawodowych Służb Mundurowych. Przedstawiciele związków uznali wówczas za najważniejsze podjęcie zdecydowanych działań na rzecz funkcjonariuszy i pracowników w celu: poprawy sytuacji materialnej zatrudnionych w poszczególnych służbach, obrony praw nabytych zapisanych w ustawach pragmatycznych, obrony uprawnień emerytalno – rentowych; poprawy warunków służby i pracy, zagwarantowania pełni praw obywatelskich i konstytucyjnych.

W dniu 19.02.2009 roku w Gdańsku, Krakowie i Poznaniu członkowie NSZZ FSG uczestniczyli w zorganizowanych pikietach i manifestacjach pod egidą Federacji Związków Służb Mundurowych FSG, gdzie wyrazili negatywne stanowisko do przedstawionych założeń do zmian ustawy emerytalnej służb mundurowych. Ponownie dali wyraz swojemu niezadowoleniu w dniu 27 marca 2009r. w Poznaniu, gdzie wspólnie z grupą około 4 tysięcy policjantów, strażaków oraz funkcjonariuszy Służby Więziennej brali udział w zorganizowanej manifestacji. W dniu 1 grudnia 2009r. w Warszawie ponownie uczestniczyli w manifestacji związków zawodowych służb mundurowych zrzeszonych w Federacji Związków Zawodowych Służb Mundurowych, zorganizowanej w sprawie wypłaty zaległych należności finansowych oraz planu budżetu poszczególnych służb na 2010 roku.

Kontynuacją poprzednich działań, których głównym celem było reprezentowanie interesów służb mundurowych stał się udział i współorganizowanie Protestu Państwowej Sfery Budżetowej, który miał miejsce 22 września 2010 roku w Warszawie. W manifestacji swoje stanowisko przedstawiły największe organizacje związkowe, które osobiście reprezentowali ich przewodniczący:

NSZZ „Solidarność” – Janusz Śniadek

OPZZ – Jan Guz

FZZ – Tadeusz Chwałka

Protest pokazał, że tylko wspólne wystąpienia związków zawodowych szeroko pojętej sfery budżetowej i służb mundurowych, mogą w pełni unaocznić władzom naszą siłę i zarazem doprowadzić do zmiany niekorzystnych zapisów w budżecie państwa oraz do zainicjowania faktycznego dialogu z organizacjami naszego środowiska.

W komunikacie sporządzonym po manifestacji Przewodniczący KKW NSZZ FSG pisał: „W imieniu własnym i Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ FSG pragnę wyrazić najszczerze podziękowania tym z Was, którzy w dniu 22 września 2010 roku w Warszawie wzięli udział w manifestacji współorganizowanej przez Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Funkcjonariuszy Straży Granicznej. Wasze działanie wyraźnie świadczy o tym, że nie jest wam obojętny los Straży Granicznej i jej funkcjonariuszy. Pełna zaangażowania postawa oraz udział w manifestacji, który odbył się kosztem czasu wolnego poza służbą budzi u mnie duże uznanie i szacunek”^[14].

Działania NSZZ FSG w sprawie projektu ustawy zmieniającej system emerytalny sprowadzają się nie tylko do udziału w manifestacjach i protestach. W grudniu 2010 roku po wielomiesięcznych staraniach poprzedzonych protestami funkcjonariuszy służb mundurowych udało się doprowadzić do rozmów między Federacją Związków Zawodowych Służb Mundurowych a Prezesem Rady Ministrów i jego przedstawicielami na temat zmian w systemie emerytalnym naszych służb. W styczniu 2011 roku ustalono, że założenia do projektu nowej ustawy emerytalnej zostaną wypracowane w trakcie prac sześciu podzespołów służbowo - związkowych: stażu pracy uprawniającego do świadczenia emerytalnego, wieku emerytalnego, sytuacji żołnierzy zatrudnionych na kontraktach w wojsku, wskaźnika wzrostu emerytury za każdy rok służby ponad limit stażu, podstawy emerytury, przeglądu specjalnych dodatków i uprawnień w poszczególnych służbach, systemu rentowego i orzecznictwa rentowego w służbach mundurowych, warunków łączenia emerytury i pracy, procesu ucywilnienia.

Kolejnym przykładem zaangażowania się NSZZ FSG w działania mające na celu statutowe reprezentowanie funkcjonariuszy Straży Granicznej był udział w rozpoczętych w 2005 roku pracach nad zmianami do ustawy o Straży Granicznej. Propozycje strony rządowej dotyczące pozbawienia funkcjonariuszy praw nabytych spotkały się ze sprzeciwem przedstawicieli NSZZ FSG. Dzięki pracom zespołu nie pozbawiono funkcjonariuszy części uposażenia z tytułu absencji chorobowej. Pomimo tego tylko nieliczne uwagi zostały uwzględnione przez legislatora. W wywiadzie udzielonym związkowemu kwartalnikowi „Na naszej rubieży” w 2006 roku, Jacek Zakrzewski stwierdził: „Związek zawodowy funkcjonariuszy SG nie popiera patologii i przestępczości w szeregach swojej formacji, ale stoi konsekwentnie na straży legalizmu jako doktryny prawnej, czyli zgodności aktów prawnych niższego rzędu w państwie prawa z ustawą zasadniczą. W przypadku przeforsowania niekorzystnych z punktu widzenia praw funkcjonariuszy zmian ustawowych pozostanie nam skierowanie ustawy do trybunału konstytucyjnego”^[15].

W dniu 30.01.2007 roku NSZZ FSG złożył skargę w Trybunale konstytucyjnym na znowelizowaną Ustawę o Straży Granicznej oraz zmiany niektórych innych ustaw.

Kolejny, 2007 rok to czas w dziejach związku, w którym kontynuowane są prace nad wzrostem wynagrodzenia funkcjonariuszy i zmodyfikowaniem systemu szkolenia. Do powołanego zespołu Decyzją nr 194 Komendanta Głównego Straży Granicznej w sprawie opracowania propozycji zmian systemu szkolenia oraz struktury stopni etatowym w Straży Granicznej w powiązaniu z systemem uposażeń funkcjonariuszy, skierowani zostali najbardziej merytoryczni przedstawiciele NSZZ FSG w sprawach finansowych. Powołanie zespołu było wynikiem niezadowolenia przedstawicieli NSZZ FSG z obowiązującego mało efektywnego systemu szkolenia i obowiązującego systemu uposażeń. NSZZ FSG proponował min.:

- skrócenie okresu służby przygotowawczej do dwóch lat
- skróceniem szkolenia podstawowego i przeniesienie go do oddziałów
- kierowanie funkcjonariuszy na kursy chorążych po ukończeniu służby przygotowawczej i uzyskaniu pozytywnej opinii
- zmianę programu szkolenia poprzez zwiększenie liczby zajęć praktycznych
- ograniczenie etatów oficerskich poprzez wprowadzenie zasady zamiany stopni etatowych
- likwidację dodatku służbowego i funkcyjnego poprzez włączenie ich do grup uposażenia
- wprowadzenie konkursów na stanowiska kierownicze

W artykule opublikowanym w kwartalniku „Na naszej rubieży” z 2007 roku A. Omiotek pisał: „Moje doświadczenie w tym zakresie sięga roku 1999 kiedy to rozpoczęły się prace nad opracowaniem motywacyjnego systemu płac w Straży Granicznej. System ten zawierał reformatorskie zapisy dające wizję dla każdego funkcjonariusza mimo, że był długofalowy, rozłożony na III etapy ze względu na możliwości budżetu państwa. Niestety wdrażanie w życie tego systemu zakończyło się po wprowadzeniu I etapu, który dotyczył wzrostu uposażeń dla wysokiej kadry kierowniczej co zachwiało relacje płacowe pomiędzy stanowiskami kierowniczymi a wykonawczymi. Wprowadzony wówczas mnożnikowy system płac obowiązuje do dzisiaj i przy każdej regulacji płacowej budzi dużo kontrowersji i napięć społecznych wśród funkcjonariuszy w efekcie czego dochodzi do sporów zbiorowych pomiędzy pracodawcą i NSZZ Funkcjonariuszy Straży Granicznej”^[16]

Przedstawiciele NSZZ FSG uważali, że mnożnikowy system umożliwiał powstawanie „kominów płacowych” a zwiększeniem mnożnika grup uposażenia na stanowiskach wykonawczych w granicach 0.01 lub 0.02 punktu procentowego są niewystarczające przy nadmiernie rozbudowanej uznaniowości w formie dodatków służbowych i motywacyjnych.

Przebieg prac nad aktualizacją obowiązującego rozporządzenia był pozytywnie oceniany przez stronę związkową a w szczególności zapowiedzi:

- wzrostu mnożnika wielokrotności kwoty bazowej do poziomu 2,50 w 2008 roku

nowelizacji rozporządzenia w sprawie zaliczania okresów studiów do wysługi lat
możliwość awansowania chorążych i podoficerów na wyższe grupy uposażenia

W cytowanym artykule A. Omiotek tak ocenił efekt i przebieg prac: „Jestem przekonany, iż wypracowany przez ten zespół projekt rozporządzenia zdobędzie rozumienie jak i słowa krytyki. Pragnę ze swojej strony zapewnić, że praca nad rozporządzeniem przebiega niezwykle drobiazgowo i merytorycznie. Rozwiązania zawarte w projekcie jak i podział środków finansowych w oparciu o mnożnikowy system płac pozwala stwierdzić, iż jest to najbardziej solidarny podział wzrostu uposażeń we wszystkich grupach uposażenia od wielu lat. Wiem, że jest on nie dla wszystkich zadawalający, chociażby dlatego, że galopujący wzrost cen towarów i usług zawsze będzie przed nami”^[17].

Wprowadzona zmiana w rozporządzeniu MSWiA w sprawie uposażenia zasadniczego oraz dodatków do uposażenia funkcjonariuszy SG wzbudziła wiele kontrowersji. Obniżenie oficerskich stopni etatowych dotyczyło w głównej mierze tych funkcjonariuszy, którzy zajmowali stanowiska wykonawcze i realizowali zadania w bezpośredniej ochronie granicy państwowej. Natomiast wprowadzone regulacje stworzyły możliwości awansu zawodowego i finansowego korpusowi chorążych realizujących zadania na etach oficerskich. Ówczesny Przewodniczący J. Zakrzewski tak tłumaczył stanowisko związku na łamach kwartalnika „Na naszej rubieży” z 2008 roku: „Zadacie mi pytanie, dlaczego ja, podpułkownik popieram działania jak niektórzy uważają przeciw oficerom i dopuszczam do obniżenia stopni etatowych oficerskich na korzyść stanowisk chorążackich i podoficerskich. Otóż dlatego, iż uważam, że sprawiedliwym i uczciwym jest płacić funkcjonariuszowi za to co robi, a nie za to, co ma na pagonach. To jest pierwszy powód. Drugim jest to, że Straż Graniczna jest jedyną formacją mundurową, w której służy 33% oficerów co jest ewenementem w skali światowej i dlatego istnieje potrzeba zmiany tego procentu. I jak mówi pozostała część funkcjonariuszy SG, czyli chorążowie i podoficerowie, to oni służą na pierwszej linii i wykonują 90% zadań należących do SG. Trzecim powodem jest niewydolny system szkolenia, który przez lata trwania uzawodowienia doprowadził do patologii w naszej formacji. W tym przypadku chorąży, który otrzyma uposażenie ze stanowiska oficerskiego a podoficer z chorążackiego, trzy razy się zastanowi, czy warto starać się na kurs oficerski lub chorążacki. Oczywiście nie wszystkich to będzie dotyczyć. Powiem wam szczerze - ja również mam wątpliwości, bo nie jest to idealne rozwiązanie i mogą być tego niezbadane konsekwencje - ale ktoś musi podjąć tę decyzję bo założenie i idea jest słuszna”^[18].

Ważnym wydarzeniem ostatnich lat było zorganizowanie w czerwcu 2009 roku VIII Krajowego Zjazdu Sprawozdawczo - Wyborczego NSZZ FSG w Popowie koło Warszawy oraz przeprowadzenie w grudniu 2009r. IX Nadzwyczajnego Zjazdu Delegatów NSZZ FSG, podczas którego przyjęto zmiany do Statutu NSZZ FSG. W trakcie zjazdu sprawozdawczo - wyborczego wybrano nowe władze. Nowym Przewodniczącym NSZZ FSG został Mariusz Tyl. Członkami Prezydium Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ FSG zostali: Jacek Zakrzewski, Dariusz Solarczyk, Marcin Kolasa, Andrzej Reja, Piotr Grabowski, Andrzej Omiotek, Bartłomiej Galanty, Wojciech Brzeziński, Marek Ziniewicz i Jan Bonczkowski.

Patrząc na działalność NSZZ FSG nie można nie wspomnieć o szeroko zakrojonych działaniach propagujących aktywny wypoczynek i rywalizację sportową. Organizowanie tego typu imprez stwarza możliwości do integracji i kultywowania pamięci o osobach kształtujących historię i wizerunek związku. Takim przykładem był przeprowadzony w dniu 22.01.2011 roku w Hrubieszowie „I Turniej Halowej Piłki Nożnej im. por. SG Zdzisława Główni” – tragicznie zmarłego wieloletniego działacza NSZZ FSG, V-ce Przewodniczącego Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ FSG oraz od roku 2005 organizowanie Centralnych Mistrzostw Straży Granicznej w Piłce Nożnej.

Z inicjatywy NSZZ FSG odbyły się szkolenia z zakresu: ustawy o związkach zawodowych, ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych i procedur związanych z postępowaniami dyscyplinarnymi prowadzonymi przeciwko funkcjonariuszom. Utworzono w 2003 roku własny Funduszu Ochrony Prawnej, który służy członkom NSZZ FSG w rozwiązywaniu problemów prawnych wynikających z realizacji zadań w służbie (koszty doradztwa prawnego, adwokatów, ekspertów itp.). Na wspomnienie zasługuje również fakt otwarcia naszej grupy zawodowej na kontakty z przedstawicielami związków zawodowych służb ochrony granicy państw UE sąsiadujących z Polską. Działania NSZZ FSG obejmują także dbałość o należytą ochronę ubezpieczeniową członków związku, jak również funkcjonariuszy niezrzeszonych. Dzięki współpracy z brokerem – Europejskim Konsorcjum Ubezpieczeniowym Sp. z o.o. wynegocjowano korzystne ubezpieczenia dla funkcjonariuszy i emerytów SG.

Opracował: **Marcin Kolasa**, Niezależny Samorządowy Związek Zawodowy Funkcjonariuszy Straży Granicznej, w: Straż Graniczna w XX-leciu istnienia 1991-2011 (materiały poseminaryjne), Koszalin 2011.

[1] Rozdział II, §9 Statut NSZZ FSG z dnia 19 grudnia 2009 roku.

[2] www.nszzfsg.org/nszz-fsg/komunikaty

[3] www.nszzfsg.org/nszz-fsg/historia

[4] Tamże.

[5] Tamże.

[6] Tamże.

[7] Tamże.

[8] www.nszzfsg.org/komunikaty

[9] www.nszzfsg.org/historia

[10] www.nszzfsg.org/historia

[11] www.komunikaty.org/komunikaty

[12] Tamże.

[13] Tamże.

[14] Tamże.

[15] J. Zakrzewski, W słusznej sprawie, „Na naszej rubieży”, nr 8, rok 8, listopad 2006, s. 3.

[16] A. Omiołek, Dogonić życie, „Na naszej rubieży”, nr 9, rok V, grudzień 2007, s. 23.

[17] Tamże, s. 24.

[18] J. Zakrzewski, Czas refleksji, „Na naszej rubieży”, nr 10, rok VI, grudzień 2008, s. 3.